

Orlogskaptajn Niels Chr. Borck

Underbilag 1

Spørgsmålet om iværksættelse af tillidsskabende foranstaltninger inden for det sømilitære område

1. Forord

Som bilag til denne redegørelse vedlægges til læserens orientering den originale tekst fra Warszawapagt-landenes side, omhandlende forslag til iværksættelse af tillidsskabende foranstaltninger inden for det sømilitære område, fremlagt i Wien medio 1989. Tilsvarende vedlægges uddrag af de alliancefri landes forslag, også dækkende det sømilitære område. (De nævnte bilag er ikke medtaget her).

Da forhandlingerne i Wien om tillidsskabende foranstaltninger startede i marts måned 1989 var der ikke fra vestlig side lagt op til, at forhandlingerne skulle omfatte foranstaltninger af sømilitær karakter. Fra østlig side blev der imidlertid alligevel fremlagt forslag dækkende yderligere dette område. Denne redegørelse har til formål, at gennemgå de østlige forslag og hertil knytte faglige kommentarer i hovedsagen ud fra en dansk forsvarsmæssig synsvinkel. Samtidig redegøres for andre forslag dækkende samme emne, der trænger sig mere og mere på. I denne forbindelse gennemføres en kort diskussion af de mulige strategiske målsætninger bag de østlige initiativer. De neutrale og alliancefri landes udspil gennemgås og kommenteres for så vidt de berører sømilitære forhold, og der knyttes en række kommentarer til muligheden for at indgå aftaler om forebyggelse af episoder til søs. Afslutningsvis redegøres for en række områder, der efter en umiddelbar dansk militær vurdering godt kan indpasses i forhandlingerne og om ønsket sætte skub i forhandlingerne på det sømilitære område. Synspunkterne fremført i redegørelsen er forfatterens personlige og udgør ikke nødvendigvis de officielle danske militære myndigheders holdning. Redegørelsen tager udgangspunkt i de aktuelle

forslags ordlyd og kommentarerne har basis i forfatterens personlige vurderinger.

Redegørelsen benytter betegnelserne NATO (North Atlantic Treaty Organisation) og WTO (Warsaw Pact Treaty Organisation) som synonymymer for de respektive vestlige og østlige grupper ved forhandlingsbordet, vel vidende, at det ikke er allianceerne, der forhandler, men suveræne nationer. I sagens natur er der imidlertid faste bindinger mellem de enkelte nationer og de alliancer, de tilhører. Tilsvarende gælder for de neutrale og alliancefri lande (NNA-landegruppen/Neutral and Non Aligned nations) selv om denne gruppe – sammenlignet med allianceerne – nok har større indbyrdes manøvfrihed.

I modsætning til hvad der har været tilfældet i CFE-forhandlingerne, er der ikke siden indledningen af CSBM forhandlingerne den 9. marts 1989 sket nogen væsentlig udvikling i parternes standpunkter. Tværtimod synes processen i ikke ubetydeligt omfang at være en fortsættelse af drøftelserne på Stockholmkonferencen.

Situationen karakteriseres af NATO landenes understregning af betydningen af informationsudvekslinger og WTO landenes understregning af betydningen af begrænsende foranstaltninger og på det sidste også inddragelse af navnlig sømilitære elementer under et CSBM-regime. De grundlæggende vestlige og østlige forhandlingsoplæg blev begge fremlagt den 9. marts 1989 og senere uddybet. Senere fremlagde NNA landene på 2. samlings sidste dag deres fælles forhandlingsoplæg.

Det vestlige forhandlingsoplæg omfatter 12 enkeltforslag, hvor i særdeleshed informationsudveksling og et kontrol- eller inspektionssystem vægtes, dog uden at flådesiden er medta-